

İLKOKUL
MÜZİK İLKOKULU

TÜRK MÜZİĞİ TEORİ VE
UYGULAMALARI

2. SINIF

DERS KİTABI

YAZARLAR

Adem ACAR
Emine ÇİVİ
Ümit EREN
Yasemin ÖZBEK

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI :
DERS KİTAPLARI DİZİSİ :

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

EDİTÖR:	Prof. Dr. Ahmet FEYZİ
DİL UZMANI:	Adem KANKURAL
GÖRSEL TASARIMCI:	Mesut AYDOĞAN Mustafa Tuğrul TEK
ÇOKLU ORTAM TASARIMCISI:	Çağdaş SEVİNÇ Ezgi SARINÇ Onur TÛLÛ
PROGRAM GELİŞTİRME UZMANI:	Dr. Öğr. Üyesi Emel SARITAŞ
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME UZMANI:	Doç. Dr. Özen YILDIRIM
REHBERLİK UZMANI:	Bekir KARADEMİR

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının tarih ve sayılı yazısı ile eğitim aracı olarak kabul edilmiştir.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Mehmet Âkif Ersoy

ANDIMIZ

Türküm, doğruyum, çalışkanım.

İlkem küçüklerimi korumak, büyüklerimi saymak; yurdumu, milletimi
özümden çok sevmektir.

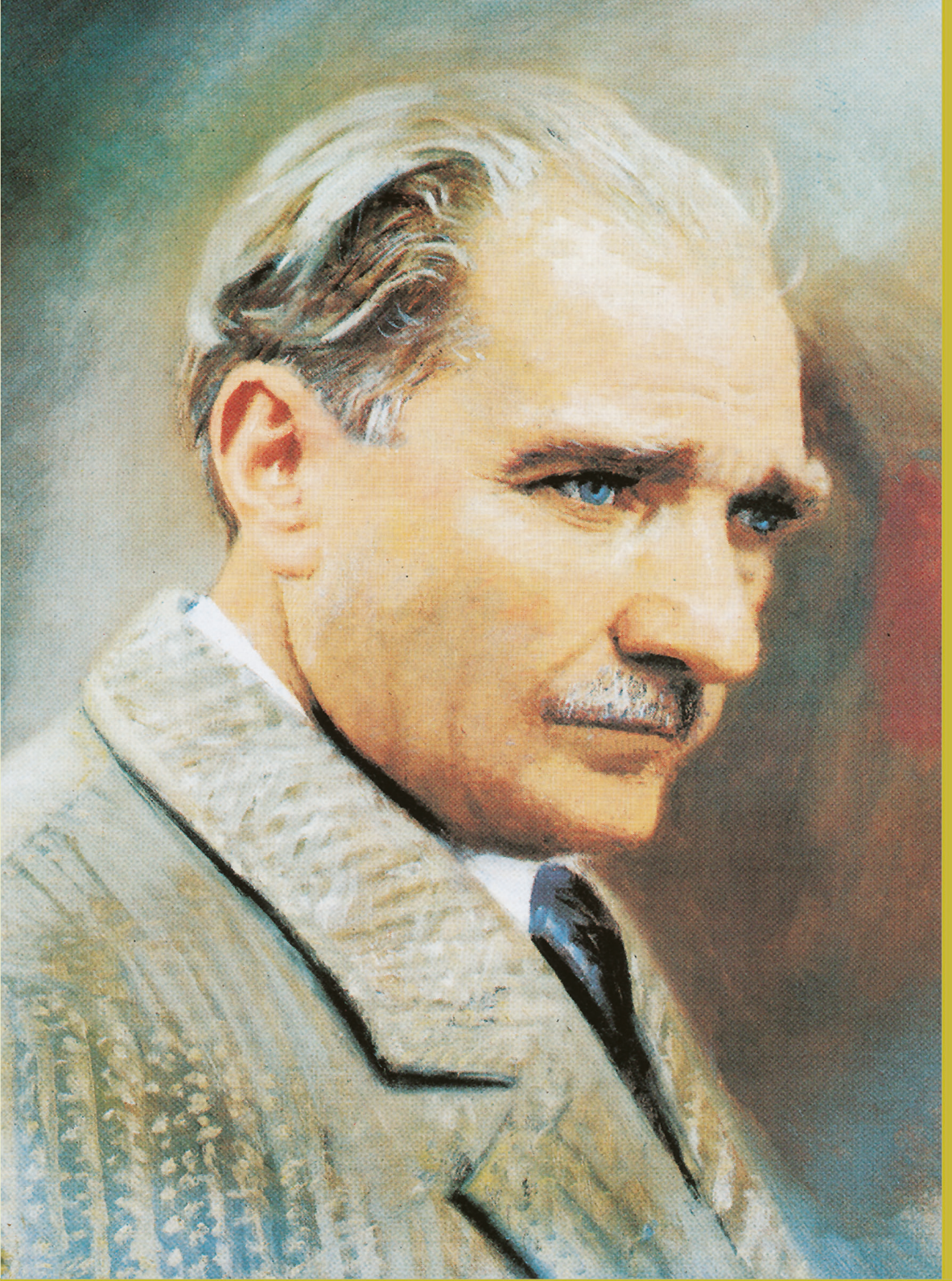
Ülküm yükselmek, ileri gitmektir.

Ey Büyük Atatürk!

Açtığın yolda, gösterdiğin hedefe durmadan yürüyeceğime ant içerim.

Varlığım Türk varlığına armağan olsun.

Ne mutlu Türküm diyene!

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

1. TEMA

Tampere Ses Sisteminde Tam ve Yarım Ses 11

2. TEMA

Seslerde Pesleştirme Tizleştirme 31

3. TEMA

Sesleri Natürel Hâle Getirme 51

Sözlük 69

Cevap Anahtarı..... 70

Eser Kaynakçası..... 70

Genel Ağ ve Görsel Kaynakçası 70

Türkiye'nin Mülki İdare Bölümleri ile Kara ve Deniz Komşuları Haritası.... 71

Türk Dünyası Haritası..... 72

KİTABIMIZI TANIYALIM

Tema isimlerinin yer aldığı bölüm.

1. TEMA: TAMPERE SES SİSTEMİNDE TAM VE YARIM SES

ANAHTAR KAVRAMLAR

- * Aralık
- * Dizi
- * Tam
- * Yarım

BU TEMADA

- * Müzikte tam ses ve yarım sesi işiteceğiz.
- * Müzikte tam ses ve yarım sesi okuyacağız.
- * Müzikte tam ses ve yarım sesi yazacağız.

Tema içerikleri için karekodu okutalım.

Tema özeti için karekodu okutalım.

Temadaki anahtar kavramların yer aldığı bölüm.

Temada öğreneceğimiz başlıkların yer aldığı bölüm.

Tema içeriklerine yönlendirme sağlayan karekodun yer aldığı bölüm.

Tema özetlerine yönlendirme sağlayan karekodun yer aldığı bölüm.

ARAŞTIRILIM

Öğretmenimizle birlikte etkileşimli tahtadan müzikte yarım ses ve tam sesi araştıralım. Bulduğumuz bilgileri aşağıdaki boşluğa yazalım.

→ Konuyla ilgili araştırma görevlerinin yer aldığı bölüm.

OYNAYALIM

Yönergeleri verilen oyunu sınıfta oynayalım.

→ Konuyla ilgili eğitsel oyunların yer aldığı bölüm.

OKUYALIM

Melodi Şehri'nin Merdivenleri

Bir zamanlar Melodi Şehri adında rengârenk bir müzik diyarı varmış. Notalar, bu şehirde bir merdivenin basamakları gibi yan yana dizilirmiş. Do, Re, Mi, Fa, Sol, La, Si ve tekrar Do, Re...

→ Konuyla ilgili hikâye metinlerinin yer aldığı bölüm.

İNCELEYELİM

Aşağıda verilen müzik aletleri ile ilgili görselleri inceleyelim.

→ Konuyla ilgili inceleme görevlerinin yer aldığı bölüm.

 BOYAYALIM

Verilen görseli tamamlayalım. Aradaki boş kutucukları siyaha boyayalım.

→ Konuyla ilgili boyama alıştırmalarının yer aldığı bölüm.

 DİNLEYELİM

Verilen görseli inceleyelim. Yönergeleri takip ederek çalışmayı öğretmenimizle birlikte yapalım.

→ Konuyla ilgili dinleme alıştırmalarının yer aldığı bölüm.

 YAZALIM

Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. Müzikte sesler arasındaki mesafeyi ifade eden kavramlar nelerdir?

→ Konuyla ilgili yazma çalışmalarının yer aldığı bölüm.

 DEĞERLENDİRELİM

Aşağıda verilen kriterlere göre kendimizi değerlendirelim. Cevabı evet olan kriterlerin karşısındaki uygun alanları boyayalım. Cevabı evet olma-

→ Konuyla ilgili değerlendirme görevlerinin yer aldığı bölüm.

ANAHTAR KAVRAMLAR

- * Aralık
- * Dizi
- * Tam
- * Yarım

BU TEMADA

- * Müzikte tam ses ve yarım sesi işiteceğiz.
- * Müzikte tam ses ve yarım sesi okuyacağız.
- * Müzikte tam ses ve yarım sesi yazacağız.

Tema içerikleri
için karekodu
okutalım.

Tema özeti
için karekodu
okutalım.

HAZIRLANALIM

Do

Re

Mi

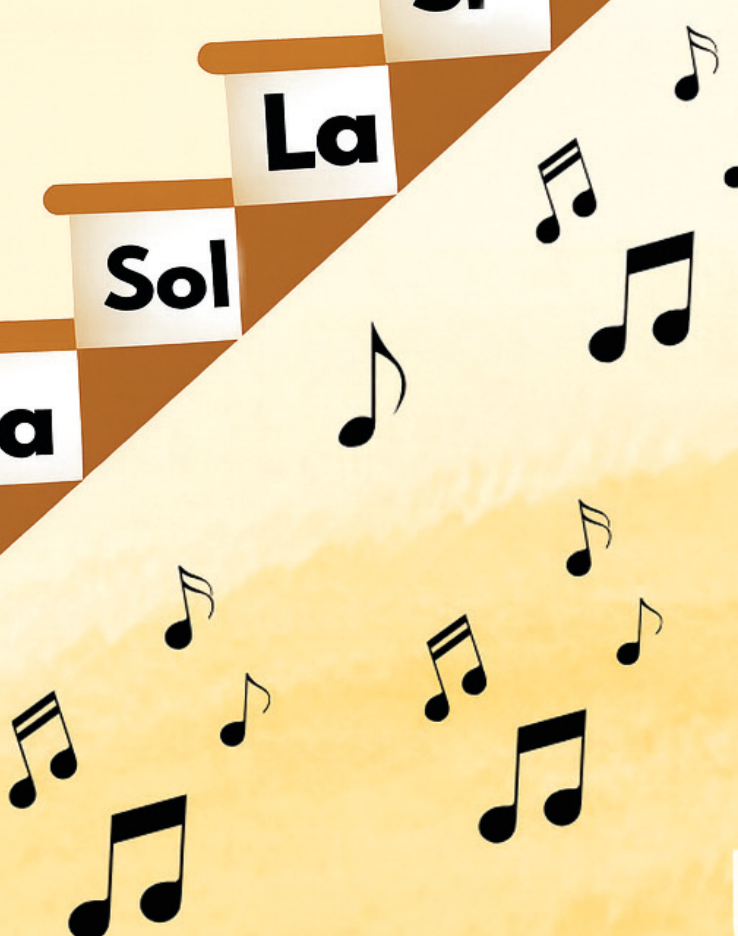
Fa

Sol

La

Si

Do

OKUYALIM

Aşağıdaki metni okuyalım, metinle ilgili soruları cevaplayalım.

Melodi Şehri'nin Merdivenleri

Bir zamanlar Melodi Şehri adında rengârenk bir müzik diyarı varmış. Notalar, bu şehirde bir merdivenin basamakları gibi yan yana dizilmiş. Do, Re, Mi, Fa, Sol, La, Si ve tekrar Do, Re...

Her nota bir basamakta yaşamış. Notaların yaşadığı basamaklardan bazıları birbirine çok yakın bazıları ise biraz daha uzakmış. Bu uzaklık farkını anlayabilmek çok kolay değilmiş. Notalardan çıkan sesleri dikkatle dinleyenler ancak bu uzaklık farkını anlayabilirmiş.

Bir gün küçük nota **Mi**, yukarı tırmanırken **Fa**'ya "Seninle aramızda neden hiç siyah basamak yok." demiş. **Fa**, gülümseyerek "Biz birbirimize yarım ses kadar yakınız **Mi**. Aramıza başka nota sığmaz." demiş. **Si** yukarı basamaktan "Biz de **Do** ile yan yanayız, çok da mutluyuz." demiş. Bunu duyan **La** "Ben **Sol**'un tam bir basamak uzağındayım. Yani aramızda bir siyah basamak var. Biz birbirimize tam ses uzaklıktayız." demiş. Bu konuşmaları duyan **Nota Bekçisi Do Amca**, notaları yanına çağırması ve onlara "Sevgili notalar, seslerimizin arasındaki bu farklar müziği zenginleştirir. Eğer herkes eşit uzaklıkta olsaydı melodiler sıkıcı olurdu. Bazen yakınlık (yarım ses) bazen de uzaklık (tam ses) bizi özel kılar." demiş.

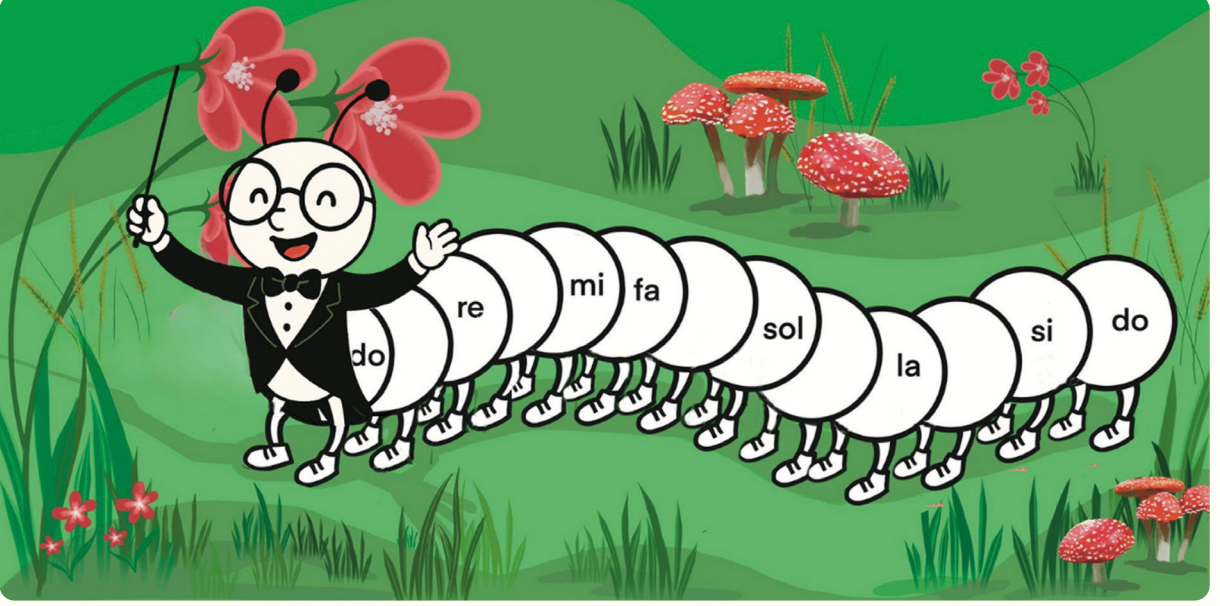
O günden sonra tüm notalar birbirlerinin arasındaki uzaklıkları daha iyi anlamışlar. Müziğe her başladıklarında tam seslerin coşkusunu, yarım seslerin yumuşaklığını duyup şarkılarını daha güzel söylemişler. Melodi Şehri'nin merdivenlerinden çıkan ezgiler artık daha canlıymış çünkü her nota, hangi basamakta durduğunu ve oraya neden ait olduğunu bilirmiş.

1. Do Amca, tam ve yarım seslerin melodiyi zenginleştirdiğini söyledi. Sizce müzikte seslerin birbirine hep eşit uzaklıkta olması neleri değiştirir? Düşüncelerimizi paylaşalım.
2. Melodi Şehri'ndeki notaların bir merdivende yaşaması neyi simgeliyor olabilir? Bu benzetmenin müzikteki ses düzeniyle bağlantısını nasıl kurabilirsiniz? Düşüncelerimizi paylaşalım.

BOYAYALIM

Aşağıda verilen görseli inceleyelim. Tırtılın isimlendirilmeyen boğumlarını siyah renge boyayalım.

Tırtılın isimlendirilmeyen boğumlarını neden siyaha boyadığımızla ilgili düşüncelerimizi paylaşalım.

Görselin hangi enstrümana benzediğiyle ilgili düşüncelerimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.

Aşağıdaki alana kendi müzik aletimizi tasarlayıp çizelim.

OYNAYALIM

Aşağıda yönergeleri verilen oyunu birlikte oynayalım.

- Renkli kartonları A4 kâğıdı büyüklüğünde 8 eşit parçaya keselim.
 - Her bir karta bir nota ismi (Do, Re, Mi, Fa, Sol, La, Si, Do) yazalım.
 - Hazırladığımız kartları öğretmenizin masasına bırakalım.
 - Öğretmenimiz ile birlikte yere bir dizek çizelim.
 - Öğretmenimizin oyun için sekiz arkadaşımızı seçmesini bekleyelim.
 - Hazırladığımız kartları seçilen sekiz arkadaşımıza karışık olarak dağıtalım.
 - Bir arkadaşımızı oyun alanına davet edelim.
 - Arkadaşımızdan notaları pesen tize doğru sıralamasını isteyelim.
 - Seslerin doğru sıralanıp sıralanmadığını kontrol edelim.
 - » (Do, Re, Mi, Fa, Sol, La, Si, Do sırası takip edilir.)
 - Melodi Şehri'nin Merdivenleri hikâyesinden hareketle seslerin arasındaki uzaklıkları inceleyelim. Birbirine yakın sesleri belirleyelim.
 - Hikâyeyi canlandıralım.
- Öğretmenimizin seçeceği bir Türk müziği aletinden sesleri sırayla dinleyelim. Birbirine yakın sesleri dinlediğimizde neler hissettiğimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.

MALZEMELER

Renkli kartonlar
Kalem, keçeli kalem
Makas
Renkli etiketler

İNCELEYELİM

Ek içerik için
karekodu okutalım.

Aşağıda görselleri verilen müzik aletlerini inceleyelim. Çalgılardan seslerin nasıl elde edildiğini söyleyelim. Müzik aletleri ile ilgili sesleri dinlemek için sayfada yer alan karekodu okutalım.

Yukarıdaki görsellerden hareketle seslerin nasıl elde edildiğine dair fikirlerimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.

YAZALIM

Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. Müzikte seslerin arasındaki mesafeyi ifade eden kavramlar nelerdir? Yazalım.

.....

.....

.....

2. Bir müzik eserinde notaların ses farklarını işitme duyumuzla nasıl ayırt edebiliriz? Yazalım.

.....

.....

.....

3. Müzik aletlerinde notalar arasındaki ses aralıkları neden farklıdır? Fikirlerimizi yazalım.

.....

.....

.....

4. Birbirine çok yakın iki ses nasıl ifade edilir? Tam ses mi yoksa yarım ses mi? Açıklayarak yazalım.

.....

.....

.....

.....

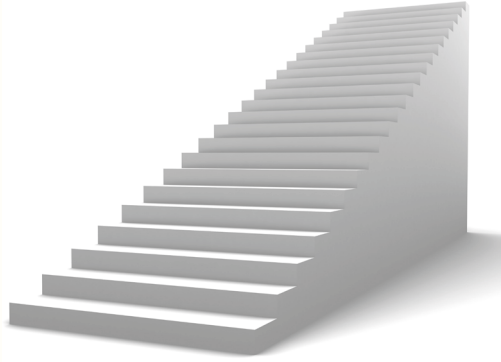

İNCELEYELİM

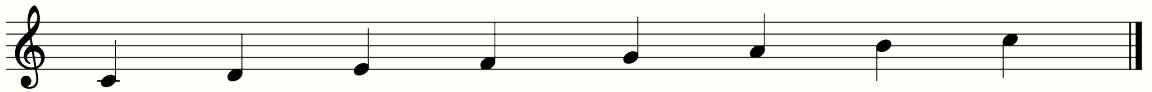
Aşağıda verilen piyano görselinde tuşların nasıl sıralandığını inceleyelim.

Piyano görseli ile merdiven görselinin arasındaki benzerlikleri belirleyelim. Düşüncelerimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.

Aşağıdaki do dizisini inceleyelim. Do dizisi, merdiven basamakları ve piyano tuşları arasındaki ilişkiyi belirleyelim.

YAZALIM

A. Yandaki görseli inceleyelim, görselle ilgili soruları cevaplayalım.

1. Hangi ses dilimleri yan yana gelmiştir? Yazalım.

.....

.....

.....

2. Hangi ses dilimleri arasında boşluk vardır? Yazalım.

.....

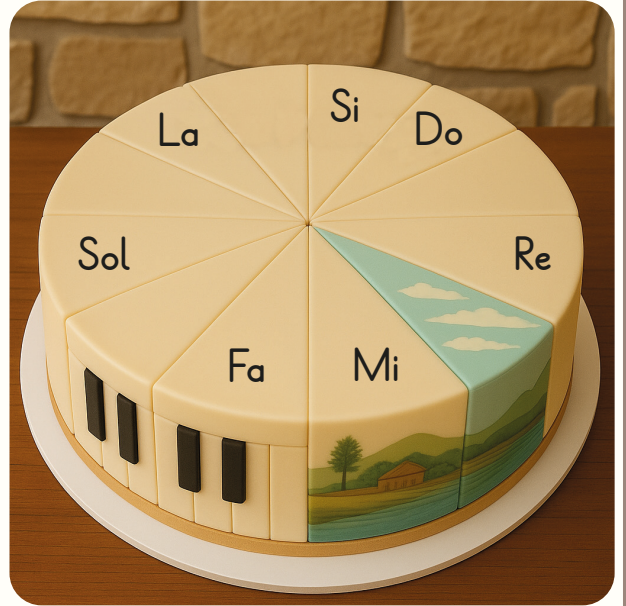
.....

.....

3. Görselde bazı ses dilimleri arasında neden boşluk bırakılmış olabilir? Düşüncelerimizi yazalım.

.....

.....

B. Görseldeki sesleri herhangi bir enstrümandan dinleyip aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. Hangi ses dilimleri arasındaki sesler daha yakın duyuluyor? Yazalım.

.....

2. Hangi ses dilimleri arasındaki sesler daha uzak duyuluyor? Yazalım.

.....

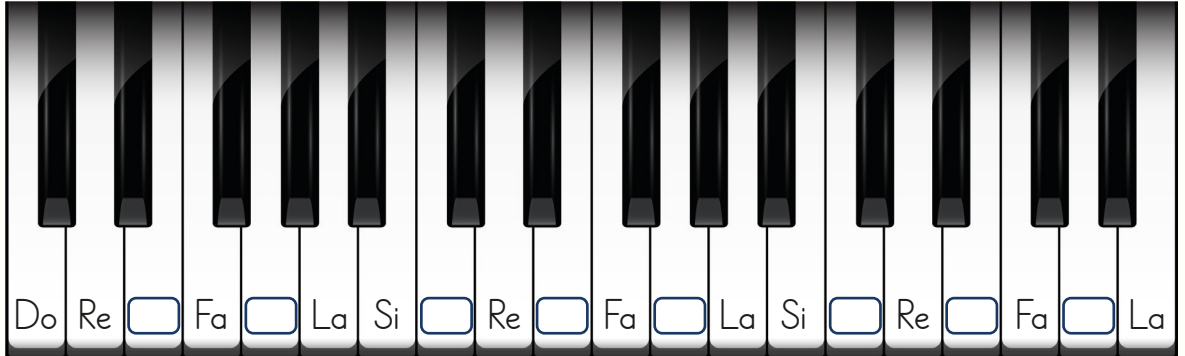

İNCELEYELİM

Aşağıda verilen piyano görselini inceleyelim. Öğretmenimizin piyanoda çaldığı sesleri dikkatlice dinleyelim. Aşağıdaki soruları cevaplayalım.

1. Yan yana duran beyaz tuşlara basıldığında neden farklı ses çıkar? Düşüncelerimizi paylaşalım.
2. Piyanoda neden bazı beyaz tuşların arasında siyah tuşlar bulunur? Düşüncelerimizi paylaşalım.
3. Aşağıdaki piyano görselinde verilen nota örüntüsünü inceleyelim. Boş bırakılan kutulara gelmesi gereken notaları belirleyip yazalım.

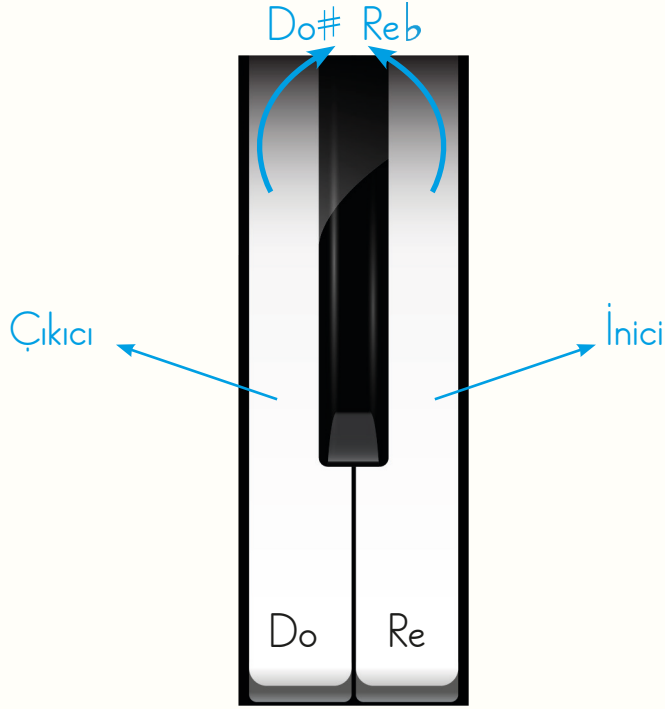

DİNLEYELİM

Aşağıdaki görseli inceleyelim. Öğretmenimizin rehberliğinde yönergeleri izleyerek çalışmayı gerçekleştirelim.

- Piyanodan do sesini dinleyelim.
- Piyanodan re sesini dinleyelim.
- Piyanoda do ve re tuşları arasındaki siyah tuşun sesini dinleyelim.

Piyanodan çıkan sesleri dikkatlice dinleyip seslerin arasındaki farklılıkları söyleyelim.

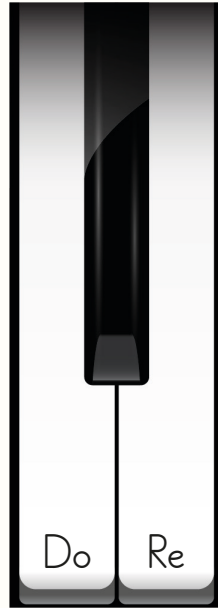
İNCELEYELİM

Piyano tuşlarıyla ilgili aşağıda verilen görselleri inceleyelim. Öğretmenimizin çalacağı piyanodan sesleri dinleyelim. Tuşlardaki notaların tam ses mi yarım ses mi olduğunu belirleyelim. İlgili kutuları tik (✓) işaretiyle işaretleyelim.

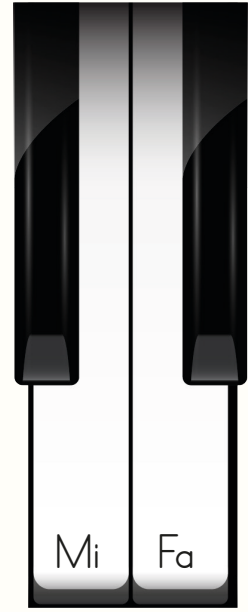
Tam ses

Yarım ses

Tam ses

Yarım ses

Tam ses

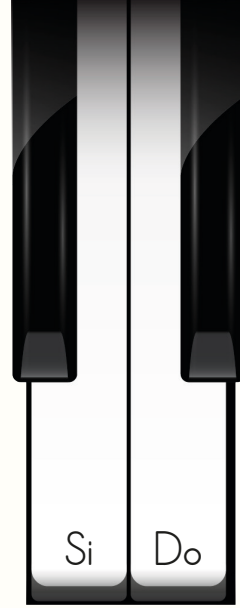
Yarım ses

1. TEMA TAMPERE SES SİSTEMİNDE TAM VE YARIM SES

Tam ses

Yarım ses

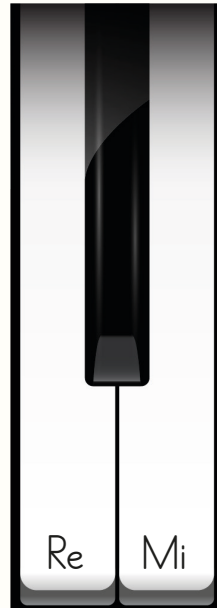
Tam ses

Yarım ses

Tam ses

Yarım ses

Tam ses

Yarım ses

DİNLEYELİM

- A. Belirtilen yönergeler doğrultusunda dinleme etkinliğimizi gerçekleştirelim.
- Öğretmenimizin belirlediği bir Türk müziği çalgısından do dizisini dinleyelim.
 - Dinlediğimiz sesleri notalarıyla birlikte söyleyelim.
 - Notaları seslendirirken tam ve yarım seslere dikkat edelim.
 - Öğretmenimizin çalgısıyla seslendirdiği ezgiyi dikkatlice dinleyelim.
 - Ezgide geçen yarım ve tam sesleri seslendirelim.
- B. Sınıfta iki gruba ayrılalım. Verilen yönergeler doğrultusunda etkinliğimizi yapalım.
- Nota okuma çalışmalarına arkadaşlarımız ile grup oluşturarak devam edelim.
 - Nota okuma çalışmalarını aktif bir şekilde gerçekleştirelim. Bu çalışmaları yaparken birbirimize destek olalım.
 - Okuma sırasında birbirimizi sessizce dinleyelim.
 - Ezgiyi seslendirirken güzel ve uyumlu ses çıkarmaya özen gösterelim.
 - Okuma yaparken istikrarlı ve sabırlı olmaya özen gösterelim.

DİNLEYELİM

Öğretmenimizin seçtiği bir Türk müziği çalgısından do dizisini dinleyelim.

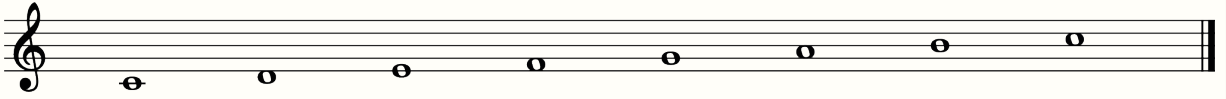
- Dinlediğimiz do dizisinin kaç tam, kaç yarım sestem oluştuğunu sırasıyla söyleyelim.
- Do sesi ile re sesi arasının tam sestem mi yarım sestem mi oluştuğunu söyleyelim.
- Do ve re sesini öğretmenimizden dinleyelim ve cevaplarımızı kontrol edelim.
- Mi ile fa sesi arasındaki aralığın tam ses mi yoksa yarım ses mi olduğunu söyleyelim.
- Mi ve fa sesini öğretmenimizden dinleyelim ve cevaplarımızı kontrol edelim.
- Aşağıda verilen dizeğe bir yarım, bir tam ses örneği yazalım.

- Sesler sizce neden tam ses ve yarım ses olarak ifade edilmektedir? Düşüncelerimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.

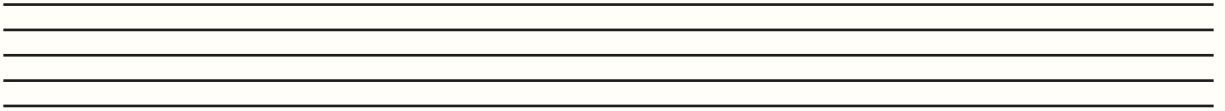

YAZALIM

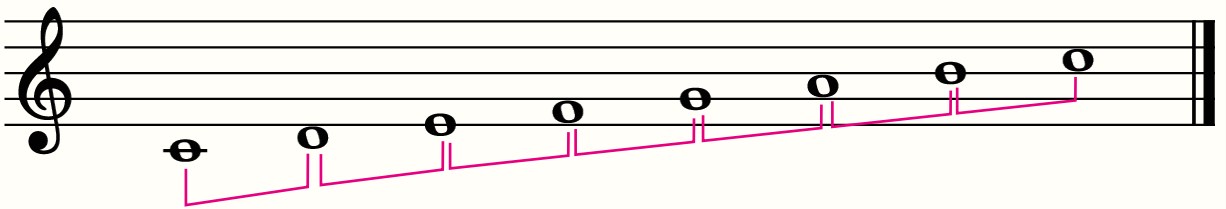
Aşağıda verilen do dizisine ait ses dizisini inceleyelim. Öğretmenimizin seçtiği bir Türk müziği çalgısından do dizisini dinleyelim.

Aşağıda verilen porteye do dizisini yazalım. Porte üzerinde sesleri yazarken tam ses ve yarım seslere dikkat edelim.

Aşağıda verilen do dizisine ait ses dizisini inceleyelim. İncelediğimiz do dizisi üzerinde hangi ses aralıklarının tam ses ve hangi ses aralıklarının yarım ses olduğunu tahmin etmeye çalışalım. Öğretmenimizin aşağıdaki do dizisini bir Türk müziği çalgısıyla seslendirmesini dinleyelim.

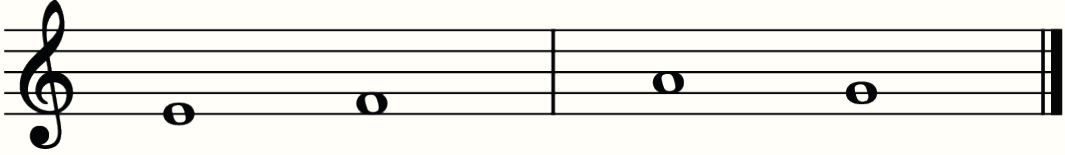
CEVAPLAYALIM

Aşağıda verilen nota aralıklarını inceleyelim. Seslerin yarım ses mi tam ses mi olduğunu belirleyelim. İlgili kutuyu tik (✓) işaretiyle işaretleyelim.

Yarım ses	☐	Yarım ses	☐	Yarım ses	☐	Yarım ses	☐
Tam ses	☐	Tam ses	☐	Tam ses	☐	Tam ses	☐

Aşağıda verilen nota aralıklarının inici mi çıkıcı mı olduğunu belirleyelim. İlgili kutuyu tik (✓) işaretiyle işaretleyelim.

İnici	☐	İnici	☐
Çıkıcı	☐	Çıkıcı	☐

İnici	☐	İnici	☐
Çıkıcı	☐	Çıkıcı	☐

DEĞERLENDİRELİM

Aşağıda verilen kriterlere göre kendimizi değerlendirelim. Cevabı “Evet” olan kriterlerin yuvarlaklarını boyayalım. Boyamadığımız kriterlerle ilgili eksikliklerimizi giderelim.

Kriterler

Evet

Tam ses ile yarım ses arasındaki farkı ayırt edebiliyorum.

Beyaz tuşlarda hangi notaların yer aldığını biliyorum.

Piyano klavyesindeki tam ses ve yarım ses örüntülerini biliyorum.

Bir melodide tam ve yarım sesli geçişlerin duygusunu hissedebiliyorum.

Kendi küçük melodilerimi oluştururken tam ve yarım sesleri bilinçli şekilde kullanabiliyorum.

Piyano klavyesine bakmadan bazı notaların yerini tahmin edebiliyorum.

ANAHTAR KAVRAMLAR

- * Pes
- * Tiz
- * Diyez
- * Bemol

BU TEMADA

- * Sesleri pesleştirme ve tizleőtirmeyi işiteceğiz.
- * Sesleri pesleştirme ve tizleőtirmeyi okuyacağız.
- * Sesleri pesleştirme ve tizleőtirmeyi yazacağız.

Tema içerikleri
için karekodu
okutalım.

Tema zeti
için karekodu
okutalım.

HAZIRLANALIM

AŞağıdaki metni okuyalım, metnin altındaki soruları cevaplayalım.

Pamuk'un Sihirli Kulakları

Ormanda Pamuk adında bir tavőan yaőarmıő. Pamuk, ormandaki sesleri dinlemeyi çok severmiő. Bir sabah yine kuőların sesini dinlemek için bir ağıaca tırmanmıő. Gözlerini kapatmıő ve kuőların sesini dinlemeye başlamış. Dala konan bir serçe incececik sesiyle "Cik, cik, cik!" diye ötmüő. Tam bu sırada bir karga kalın sesiyle "Gak gak gak!" diyerek konduğı daldan havalanmıő. Pamuk bu iki kuőun farklı şekilde ses çıkarmasına çok őaőırmıő. Bunun sebebini öğrenmek

için ormanın müzik öğretmeni Bay Bülbül'e koőmuő. Bay Bülbül'e "Kuőların sesi deęiőmiő Bay Bülbül. Serenin sesi ince, karganın sesi kalın çıkıyor." demiş. Bay Bülbül gülümseyerek "Sevgili Pamuk, bazen çıkardığımız seslerin rengi deęiőebilir. Çıkardığımız sesler bazen tizleőir yani incelik bazen de pesleőir yani kalınlaőır. Bu doğaldır. Haydi gidelim sesleri birlikte bir daha dinleyelim." demiş.

Bay Bülbül ile Pamuk birlikte tekrar ormana gitmiőler.

Ormanın derinliklerinden ince bir kuş sesi duyulmuş. Daha sonra bataklık-taki kurbağanın kalın sesi yankılanmış.

Bay Bülbül "Gördün mü Pamuk? Her sesin bir yolu bir değişimi var. Bu da seslerin büyüü." demiş.

Pamuk o günden sonra doğanın sesini daha dikkatli dinlemeye başlamış. Artık duyduğu bir sesin ince mi kalın mı olduğunu kolayca anlayabiliyor-muş.

- * Pamuk karganın sesini duyunca neler hissetmiştir? Düşüncelerimizi pay-laşalım.
- * Günlük hayatta tekdüze seslerle karşılaştaysanız neler hissederdiniz? Görüşlerimizi paylaşalım.
- * Farklı iki çalgıdan tiz ve pes seslerine örnek sesler dinleyelim. Dinlediğimiz seslerden hangisinin tiz (ince) hangisinin pes (kalın) olduğunu bula-lım.
- * Pamuk'un Sihirli Kulakları hikâyesiyle ilgili aşığıdaki boşluğa bir resim çizelim.

2. TEMA SESLERDE PESLEŞTİRME VE TİZLEŞTİRME

DİNLEYELİM

- Öğretmenimizden fa notasını dinleyelim.
- Basket toplarının altındaki notaları inceleyelim. Fa notasına göre notaların pes mi tiz mi olduğunu belirleyelim. Notaların numaralarını ait olduğu kutuya yazalım.

1

Si

2

Mi

3

Kalın do

4

La

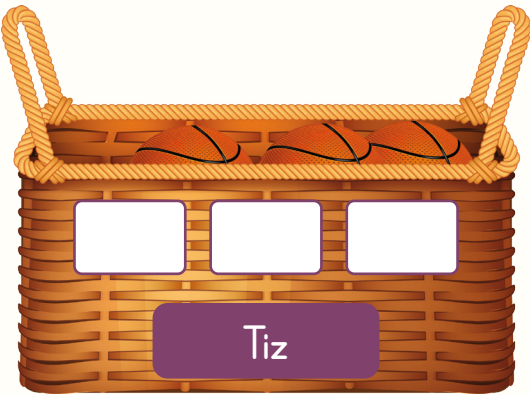
5

Re

6

Sol

YAZALIM

Hayvanların seslerini hayal edelim. Hangi hayvanların pes, hangilerinin tiz ses çıkardığını belirleyelim. Aşağıda verilen alana pes ve tiz ses çıkaran hayvanlardan bildiklerimizi yazalım.

Sesi pes olan hayvanlar:

.....

Sesi tiz olan hayvanlar:

.....

Arabalar hızlı ya da yavaş giderken nasıl sesler çıkarır? Aşağıda verilen alana yazalım.

.....

.....

.....

Pes ve tiz ne demektir? Düşüncelerimizi aşağıda verilen alana yazalım.

.....

.....

.....

.....

Pes sesi mi yoksa tiz sesi mi seslendirmek daha zordur? Düşüncelerimizi yazalım.

.....

.....

.....

DİNLEYELİM

AŞağıda görseli verilen eseri inceleyelim. İncelediğimiz görseldeki farklı sembolleri yuvarlak içine alalım. Eseri ğretmenimizden dinleyelim.

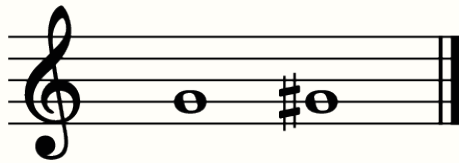
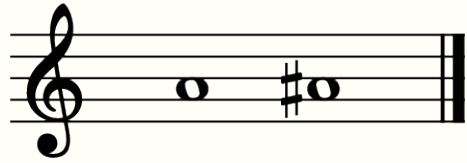
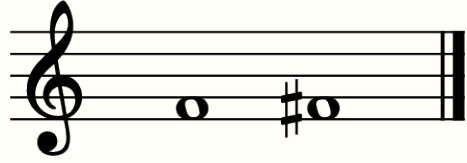
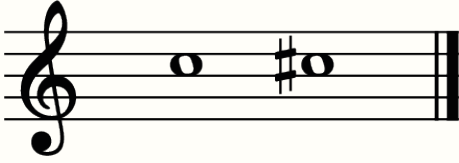
Diyez ve bemol işaretleri seste ne tür deđiŐiklikler oluşturur? DŐncele-
rimizi paylaşalım.

2. TEMA SESLERDE PESLEŞTİRME VE TİZLEŞTİRME

DİNLEYELİM

AŞağıda dizek üzerinde verilen notaları inceleyelim, öğretmenimizin seslendireceği bir Türk müziği çalgısından dinleyelim.

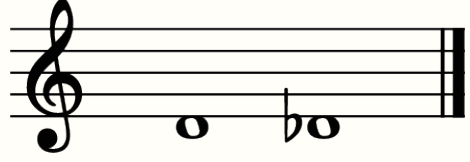
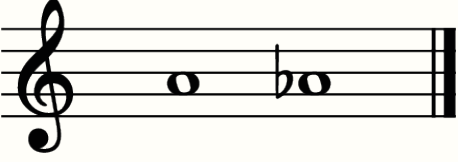

Gruplara ayrılarak öğretmenimizin dinlettiği sesleri “na” veya “a” heceleri ile seslendirmeye çalışalım.

DİNLEYELİM

AŞağıda dizek üzerinde verilen notaları inceleyelim, öğretmenimizin seslendireceği bir Türk müziği çalgısından dinleyelim.

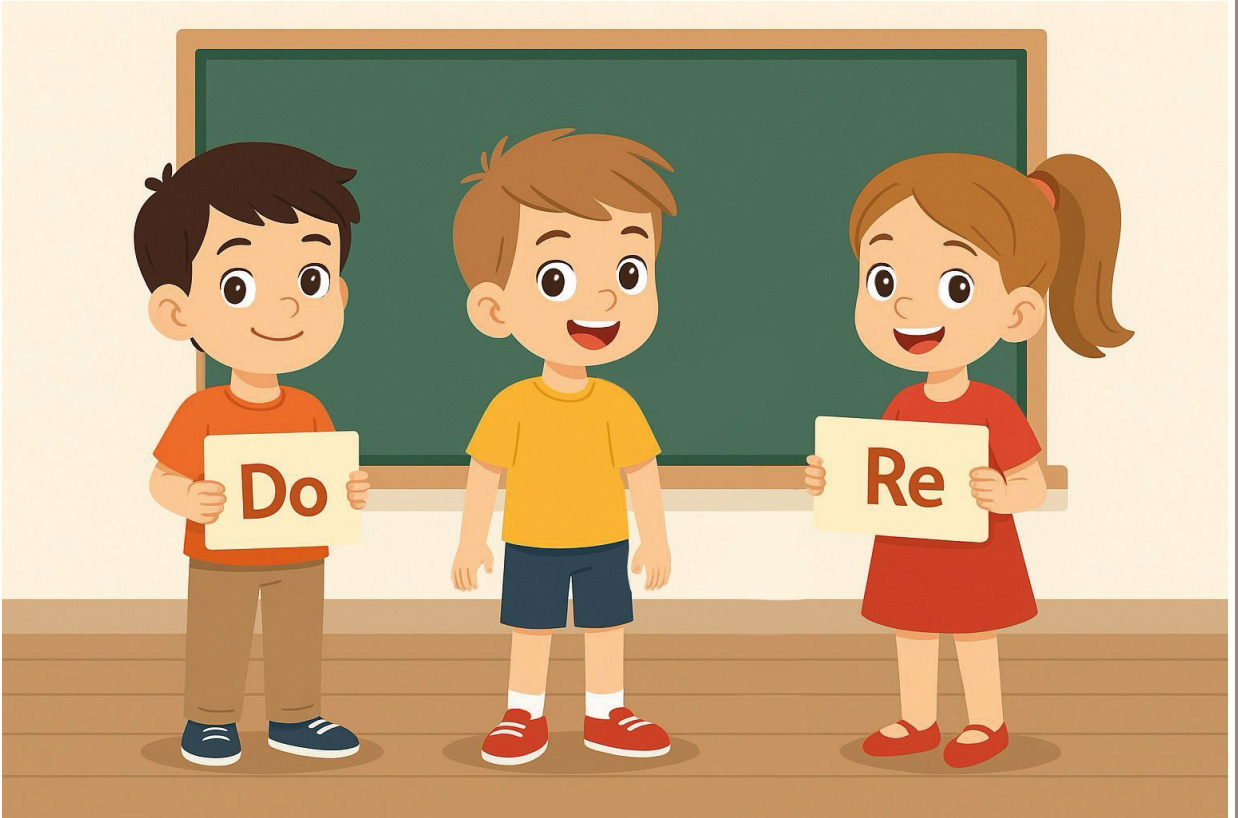
Gruplara ayrılarak öğretmenimizin dinlettiği sesleri “na” veya “a” heceleri ile seslendirmeye çalışalım.

OYNAYALIM

AŞağıda yönergeleri verilen “Diyez–Bemol” oyununu birlikte oynayalım.

- Sınıftan üç öğrenci belirleyelim.
- Seçilen öğrencilerden birine “Do”, diğer bir öğrenciye “Re” ismini verelim.
- “Do” öğrencisinin sola, “Re” öğrencisinin sağa geçmesini isteyelim.
- Üçüncü öğrenciyi ortaya alalım.

- “Do” öğrencisinin ortadaki öğrenciye doğru hareket etmesini isteyelim.
- Ortadaki öğrenciden “Do” öğrencisinin yaptığı harekete göre hangi sesi temsil ettiğini söylemesini isteyelim.

- “Re” öğrencisinin ortadaki öğrenciye doğru hareket etmesini isteyelim.
- Ortadaki öğrenciden “Re” öğrencisinin yaptığı harekete göre hangi sesi temsil ettiğini söylemesini isteyelim.

- Oyunu bütün arkadaşlarımızın katılımını sağlayana kadar devam ettirelim.

ARAŞTIRALIM

Uygulama adımlarını takip ederek grup sunum etkinliğini gerçekleştirelim.

- * Dört grup oluşturalım.
- * Gruplar arasında konu paylaŐımı yapalım.
 1. grubun görevi: Do diyez ile Re bemol aynı sesi mi verir?
 2. grubun görevi: Diyez ve bemol işaretleri sesi nasıl değiştirir?
 3. grubun görevi: Aynı sesin iki farklı isme sahip olmasının müzikteki iŐlevi nedir?
 4. grubun görevi: Diyez ve bemol kavramları daha kolay nasıl anlaşılır hâle gelir?
- * Hazırladığımız konularla ilgili sunumumuzu yapalım.
- * Sunum sırasında ses rneği, işaret farkı ve anlam eŐitliĐini vurgulayalım.
- * Her sunum sonrası grup üyelerinin performansı ile ilgili düşüncelerimizi belirtelim.

Not: Gruplar konularını

- * renkli kartlar hazırlayarak,
- * poster veya pano düzenleyerek,
- * notalı çizim yaparak,
- * rol oyunu Őeklinde sunabilir.

GRUP ÇALIŞMASI FORMU

Öğrenme Çıktısı: Sesleri pesleştirme ve tizleőtirmeyi işitebilme

Öğrencinin

Adı Soyadı:

Numarası:

Grup No:

Grubunuz bu etkinlikte ne yaptı? Yazalım.

.....

Grubunuzun güçlü yanları nelerdir? Yazalım.

.....

Etkinlik sırasında grubunuz hangi zorluklarla karşılaőtı? Yazalım.

.....

.....

Grubun tüm üyeleri göreve katkıda bulundu mu?

Birbirinizin düşüncelerini hoşgörü ile dinlediniz mi?

Grup olarak bir sonraki çalışmanızı iyileőtirmek için ne önerirsiniz?
Yazalım.

.....

.....

Bu çalışmada birlikte öğrenerek neler başardınız? Gruba nasıl katkıda
bulundunuz? Yazalım.

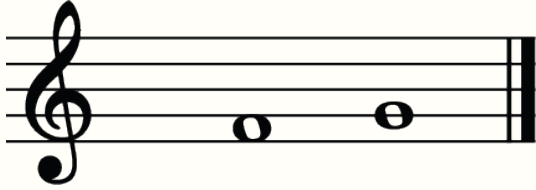
.....

.....

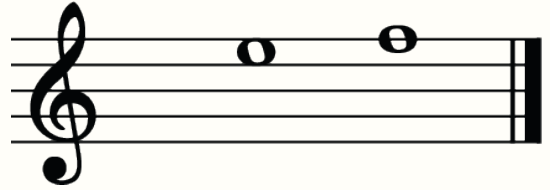

CEVAPLAYALIM

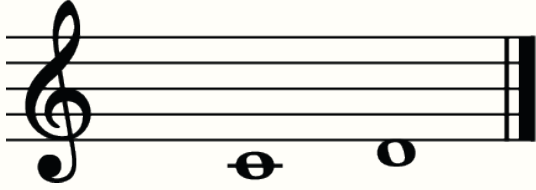
AŞağıda verilen sesleri tam ses tizleŐen ve yarım ses tizleŐen olarak belirleyelim. Notaların harflerini ilgili kavanozun iine yazalım.

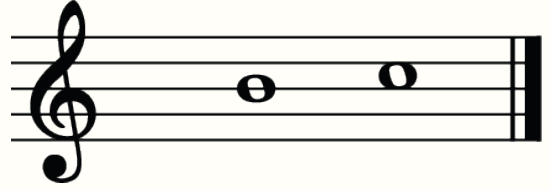
A

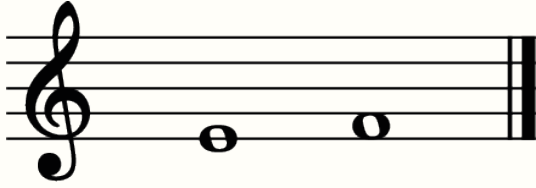
B

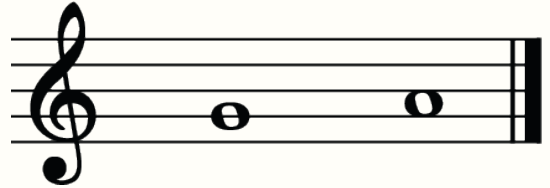
C

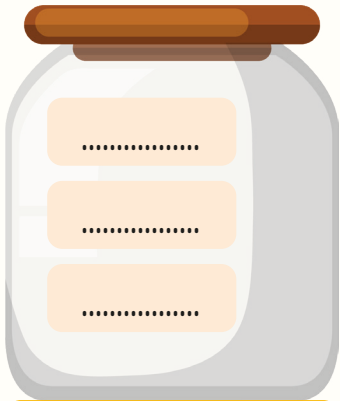


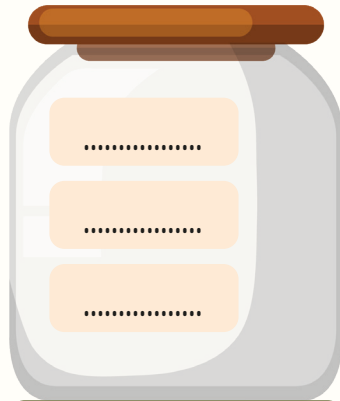
D

E

Tam ses tizleŐir.

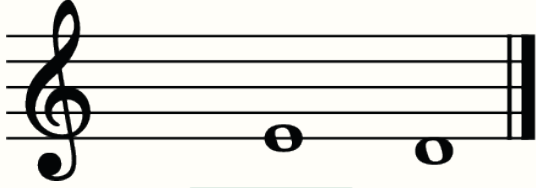
Yarım ses tizleŐir.

2. TEMA SESLERDE PESLEŞTİRME VE TİZLEŞTİRME

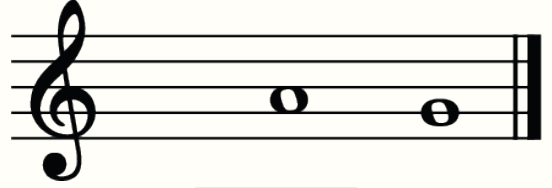

CEVAPLAYALIM

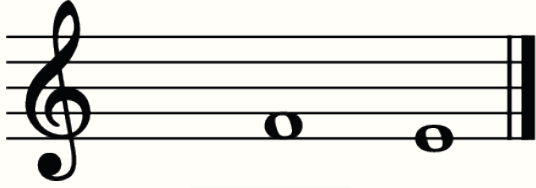
AŞağıda verilen sesleri tam ses pesleŐen ve yarım ses pesleŐen olarak belirleyelim. Notaların harflerini ilgili kavanozun içine yazalım.

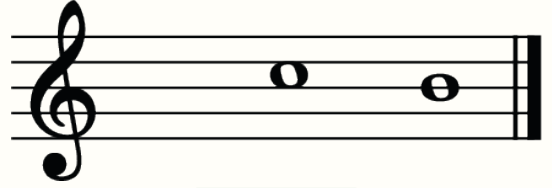
A

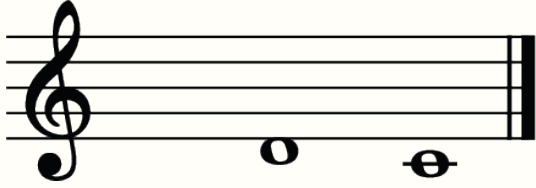
B

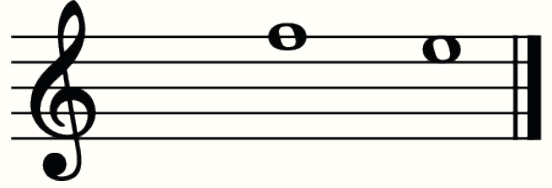
C

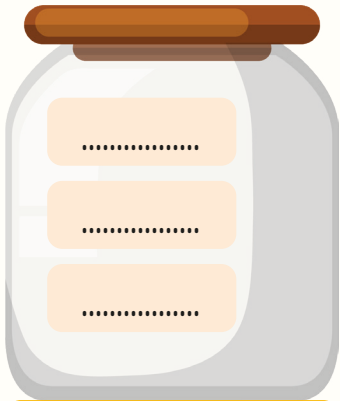


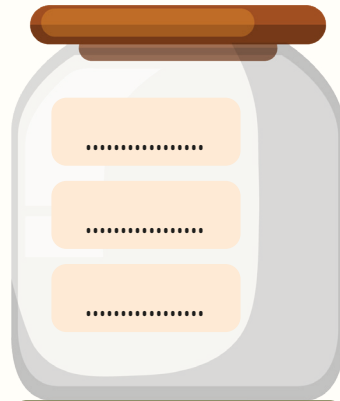
D

E

Tam ses pesleŐir.

Yarım ses pesleŐir.

CEVAPLAYALIM

AŞağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları, kutularda verilen kelimelerden uygun olanıyla dolduralım.

tiz

pes

diyöz

bemol

natürel

yarım

tam

kalın

Kalın seslere ses denir.

İnce seslere ses adı verilir.

Sesi tizleŐtiren işareti olarak adlandırılır.

Sesi pesleştiren işareti işaretidir.

Müzikte sesler arasındaki en küçük aralığa ses denir.

İki yarım ses aralığı toplamda bir sesi oluşturur.

Sol sesi la sesine göre daha bir sestir.

ARAŞTIRALIM

- * Seslerde tam ses pesleştirme ve tizleştirme
- * Seslerde yarım ses pesleştirme ve tizleştirme

Yukarıdaki konularla ilgili bir araştırma yapalım. Elde ettiğiniz bilgileri verilen alana yazalım.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Araştırma sonucunda elde ettiğimiz bilgileri kullanarak bir sunum hazırlayalım. Sunumumuzu hazırlarken aşağıdaki yöntemlerden birini kullanalım.

- * Renkli kartlar
- * Poster veya pano
- * Nota çizimi

Bir tam ses pesleştirme ve tizleőtirmenin nasıl oluştuğuyla ilgili düşüncelerimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.

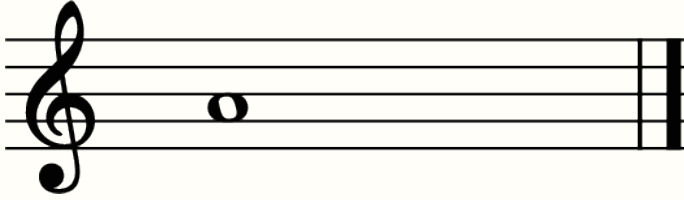
YAZALIM

AŞağıda verilen sesleri diyez ve bemol iŐaretlerini kullanarak yazalım.

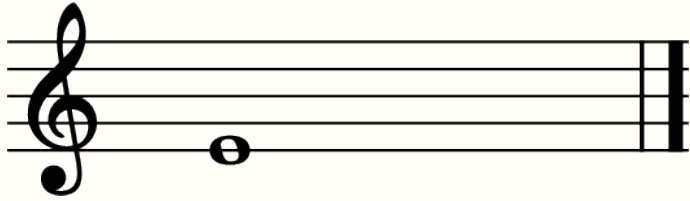
Yarım ses tizleŐtirelim.

Yarım ses tizleŐtirelim.

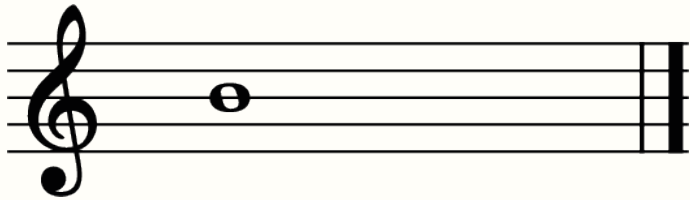
Yarım ses pesleŐtirelim.

Yarım ses pesleŐtirelim.

Yarım ses tizleŐtirelim.

Yarım ses pesleŐtirelim.

2. TEMA SESLERDE PESLEŞTİRME VE TİZLEŞTİRME

OYNAYALIM

AŞağıdaki kutuların içindeki sözcükler bulmacada gizlenmiş şekildedir. Sözcükleri bularak farklı renklerle boyayalım. Boyanmayan harfleri sırayla "Gizli Sözcük" bölümüne yazarak gizli sözcüğü ortaya çıkaralım.

T	İ	C	İ	N	İ
Ü	D	İ	Y	E	Z
B	E	M	O	L	R
K	M	Ü	T	İ	Z
Ç	İ	K	İ	C	İ
Z	İ	S	E	P	Ğ

İNİCİ

TİZ

PES

DİYEZ

ÇIKICI

BEMOL

Gizli Sözcük

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

İ

CEVAPLAYALIM

AŞağıdaki ifadelerin kutulardaki kavramlardan hangileriyle ilgili olduğunu belirleyelim. İfade numarasını ilgili kutunun yuvarlağına örnekteki gibi yazalım.

İfadeler

1 Bir sesi yarım ses tizleőtirir.

2 Mi-fa arasındaki ses aralığıdır.

3 Do-re arasındaki ses aralığıdır.

4 Bir sesi yarım ses pesleőtirir.

5 Diyez veya bemol ile deėiŐmiŐ sesi eski hâline getirir.

6 Re bemoln diğer adıdır.

7 Re diyezın diğer adıdır.

8 Pes sesin diğer adıdır.

1 Diyez

Tam ses

Doğal (Natürel)

Bemol

Yarım ses

Siyah tuş

Kalın ses

Do diyez

Mi bemol

ANAHTAR KAVRAMLAR

- * Bemol
- * Diyez
- * Natürel

BU TEMADA

- * Değişikliğe uğrayan seslerin natürelleştirilmesini işiteceğiz.
- * Değişikliğe uğrayan seslerin natürelleştirilmesini okuyacağız.
- * Değişikliğe uğrayan seslerin natürelleştirilmesini yazacağız.

Tema içerikleri
için karekodu
okutalım.

Tema özeti
için karekodu
okutalım.

HAZIRLANALIM

OKUYALIM

Aşağıdaki metni okuyalım, metnin altındaki soruyu cevaplayalım.

Üç Balon, Bir Sürpriz

Zeynep; ikinci sınıfa giden, müziği çok seven neşeli bir öğrenciydi. Notalarla oynamayı, ritim tutmayı ve melodilerle hayal kurmayı çok sevdi.

Bir gün müzik öğretmenleri elinde üç büyük renkli balonla sınıfa geldi. Her balonun üzerinde farklı bir işaret vardı. Mor balonda #, kırmızı balonda b işareti yer alıyordu. Mavi balonda ise öğrencilerin daha önce hiç görmediği bir işaret bulunuyordu.

Öğretmen gülümsedi ve sınıfa:

— Bugün bu balonların sırrını çözeceğiz çocuklar. Balonların üzerindeki işaretleri bilen var mı? diye sordu.

Zeynep heyecanla parmağını kaldırdı. Öğretmen Zeynep'e söz hakkı verdi. Zeynep:

— Ben mor balondaki işareti biliyorum öğretmenim. Bu işaret “diyez” anlamına gelir ve sesi inceltir.

Öğretmen Zeynep'i tebrik etti. Ardından sıra arkadaşı Mehmet parmak kaldırdı:

— Öğretmenim, kırmızı balondaki işaret bemol işaretidir ve sesi kalınlaştırır.

Öğretmen, iki öğrencisini de kutladıktan sonra gülümseyerek:

— Peki ya mavi balonun üzerindeki işareti bilen var mı?

Sınıfta sessizlik oldu. Hiç kimse parmak kaldırmadı. Bunun üzerine öğretmen tahtaya bir elma çizdi ve öğrencilere:

— Bir elmayı buzdolabına koyarsak ne olur?

Ayşe hemen cevap verdi:

— Soğuk olur öğretmenim.

Öğretmen:

— Peki, elmayı dolaptan çıkarırsak ve biraz beklersek ne olur?

Bu kez Eray parmak kaldırdı:

— Eski sıcaklığına geri döner öğretmenim.

Öğretmen başıyla Eray'ı onayladıktan sonra:

— Aferin Eray! Çocuklar, mavi balonun üzerindeki bu işaret müzikte değişen sesleri doğal hâline geri döndürür. Diyez işaretiyle incelen, bemol işaretiyle kalınlaşan sesleri tıpkı elmanın oda sıcaklığına dönmesi gibi kendi doğal seslerine döndürür.

Zeynep'in gözleri parladı:

— Seslerin her hâli melodilere dönüşerek bizleri sıcacık sarar, dedi.

Öğretmen gülümsedi. O gün müzik sınıfında sadece notaların değil, merakın da sesi yankılandı.

Müzikte doğal sesleri öğretmenimizin belirleyeceği bir çalgıdan dinleyelim. Doğal (Natürel) ses ne demektir? Fikirlerimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.

YAZALIM

Aşağıda verilen soruları cevaplayalım.

1. Müzikte doğal sese dönüştüren bir işarete neden ihtiyaç duyulmuştur? Yazalım.

.....

.....

2. Bir resmi boyarken canlı renkleri mi doğal renkleri mi tercih edersiniz? Müzikte sadece doğal sesler kullanırsak nasıl bir melodi ortaya çıkar? Yazalım.

.....

.....

3. Doğal ses bir renk olsaydı hangi renk olurdu? Neden? Yazalım.

.....

.....

4. Doğal sesler kulağımıza nasıl gelir? Yazalım.

.....

.....

5. Sizce doğal sesler mi yoksa değiştirici işaret alan sesler mi kulağımıza daha hoş gelir? Neden? Yazalım.

.....

.....

6. Günlük hayatta duyduklarımızı doğal olarak ifade etmek neden önemlidir? Yazalım.

.....

.....

İNCELEYELİM

Aşağıda verilen görseli inceleyelim. Daha önce karşılaşmadığımız terimler varsa bu terimleri yuvarlak içine alalım.

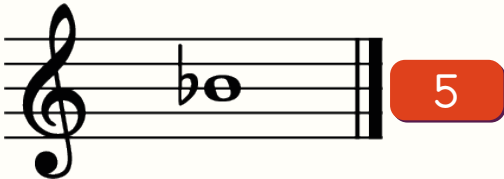
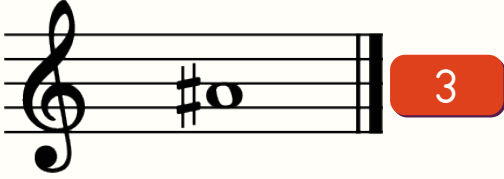
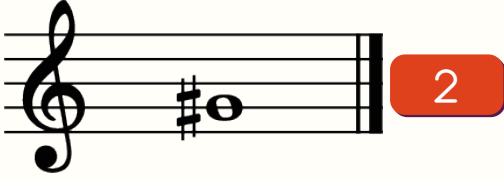
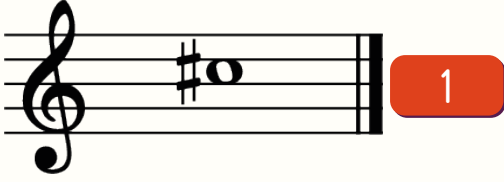
Öğretmenimizden notası verilen şarkıyı dinleyelim. Dinlerken notaları takip edelim.

CEVAPLAYALIM

Aşağıda verilen değiştirici işaret alan sesleri ilgili bekar (natürel) sesleriyle eşleştirelim. Öğretmenimizin seçeceği bir çalgıdan bu sesleri dinleyelim. Sesleri "na" veya "a" heceleriyle seslendirelim.

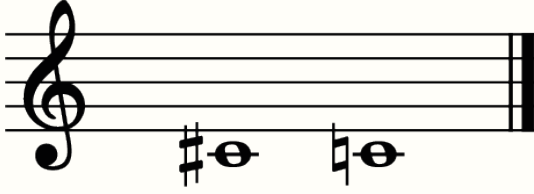

3. TEMA SESLERİ NATÜREL HÂLE GETİRME

DİNLEYELİM

Aşağıda verilen görselleri inceleyelim.

A

B

C

Ç

D

E

İncelediğimiz seslere yönelik aşağıda verilen uygulama adımlarını takip edelim.

Yukarıda verilen notalardan hareketle aşağıda verilen dinleme etkinliğini yapalım.

Uygulama Adımları

- 1. Sınıfta dört grup oluşturalım.
- 2. Grubumuzla yukarıda verilen sesleri öğretmenimizden dinleyelim.
- 3. Hangi harfe ait sesin seslendirildiğine dikkat edelim.
- 4. Dinlediğimiz sesin hangi harfe ait olduğunu tespit edelim.
- 5. Seslendirilen sesin harfini ilgili bölümün yuvarlağına yazalım.

1. Seslendirme

2. Seslendirme

3. Seslendirme

4. Seslendirme

5. Seslendirme

6. Seslendirme

- 6. Grubumuzla verilen sesleri sırasıyla seslendirelim.

GRUP GÖZLEM FORMU

Etkinlik Adı:

Grup Adı:

Tarih:

Grup Üyeleri:

Değerlendirme Ölçütü	Evet	Kısmen	Hayır
Grup üyeleri etkinlik süresince iş birliği içinde çalıştı.			
Sesleri dinlerken dikkatli ve odaklıydı.			
Seslerin hangi sırada çalındığını doğru tahmin etti.			
Grup üyeleri birbirini dinledi ve fikirlerini paylaştı.			
Seslerin numaralarını doğru yere yazdı.			
Grup üyeleri seslendirme çalışmasına aktif şekilde katıldı.			
Seslendirme çalışması, grup üyeleri tarafından sırasına uygun şekilde gerçekleştirildi.			

DİNLEYELİM

Aşağıda verilen eseri öğretmenimizden dinleyelim. Eseri dinlerken ses değiştirici işaretlere dikkat edelim ve nota takibi yapalım.

BENİM ÖYKÜM

Müzik: Komisyon

♩ = 80

The musical score consists of seven staves of music in 2/4 time. The tempo is marked as ♩ = 80. The key signature has one sharp (F#). The score includes various pitch-bending symbols: a sharp sign (#) above a note, a flat sign (b) below a note, a double sharp sign (x) above a note, and a double flat sign (x) below a note. There are also grace notes and slurs. The piece ends with a double bar line and repeat dots.

Yukarıdaki eseri değiştirici işaret içeren seslere dikkat ederek seslendirelim.

3. TEMA SESLERİ NATÜREL HÂLE GETİRME

DİNLEYELİM

Aşağıda verilen eseri öğretmenimizden dinleyelim. Eseri dinlerken ses değiştirici işaretlere dikkat edelim ve nota takibi yapalım.

GÜZEL TÜRKÜM

Müzik: Komisyon

♩ = 80

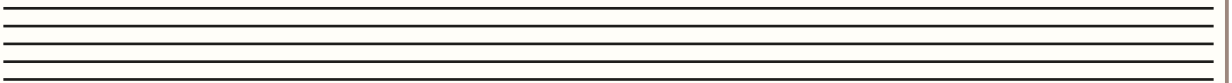
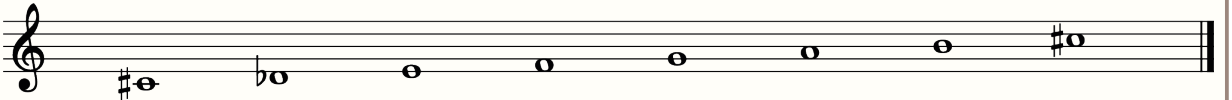
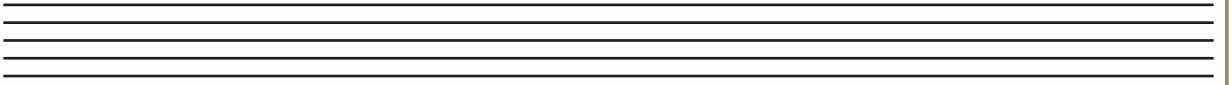
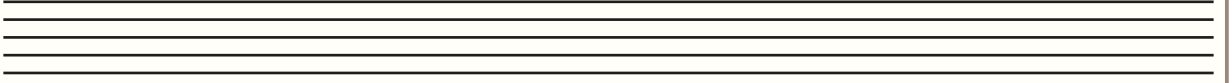
The musical score for 'GÜZEL TÜRKÜM' is written in 4/4 time with a tempo of 80 beats per minute. The melody is presented on a single staff with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The score consists of 10 measures. The first measure starts with a 'z' symbol. The second measure has a 'y' symbol. The third measure has a 'z' symbol. The fourth measure has a 'y' symbol. The fifth measure has a 'z' symbol. The sixth measure has a 'y' symbol. The seventh measure has a 'z' symbol. The eighth measure has a 'y' symbol. The ninth measure has a 'z' symbol. The tenth measure has a 'y' symbol. The score includes various sound effect symbols like 'z', 'y', and 'b' placed above the notes to indicate specific audio effects to be applied during playback.

Yukarıdaki eseri değiştirici işaret içeren seslere dikkat ederek seslendirelim.

CEVAPLAYALIM

Aşağıda verilen ses dizilerinde değiştirici işaret alan sesleri bulalım.
Boş dizek üzerinde ses dizisini natürel işareti almış hâliyle yazalım.

Ses dizilerini değiştirici işaret almış ve bekar hâliyle öğretmenimizin seçtiği bir Türk müziği çalgısından dinleyelim. Seslerin arasındaki farklara dikkat edelim.

OYNAYALIM

Aşağıdaki oyunu, yönergeleri takip ederek oynayalım.

- Üzerinde “diyez”, “bemol” ve “natürel” yazan kartlar hazırlayalım.
- Hazırladığımız kartları bir çubuğa sabitleyelim.

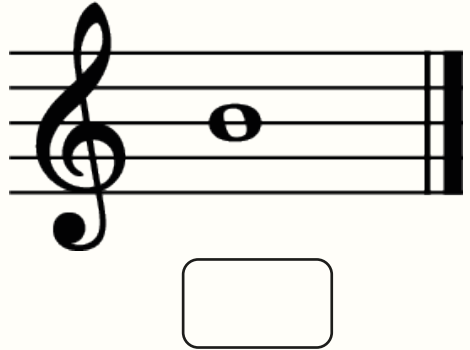
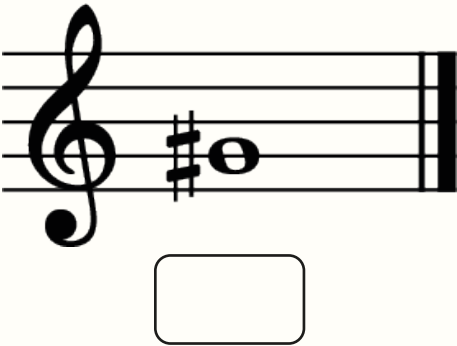
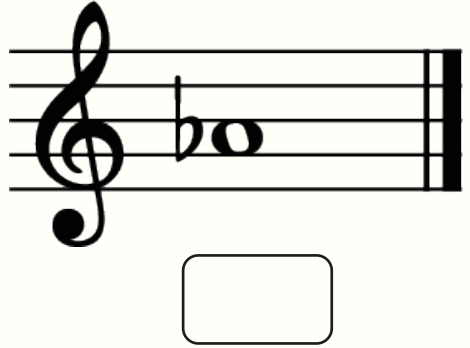
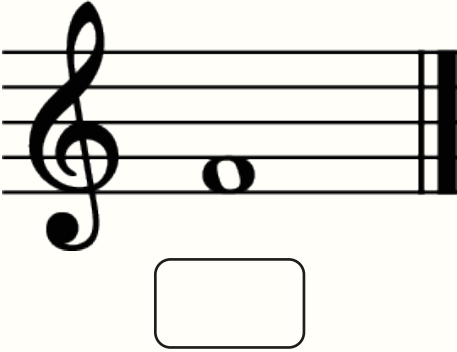
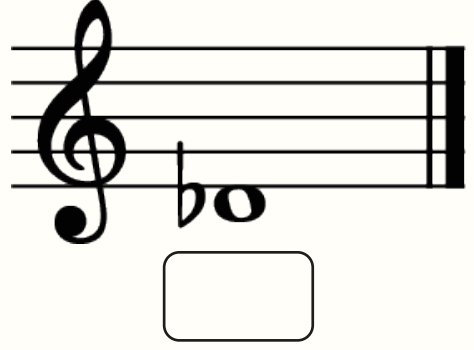
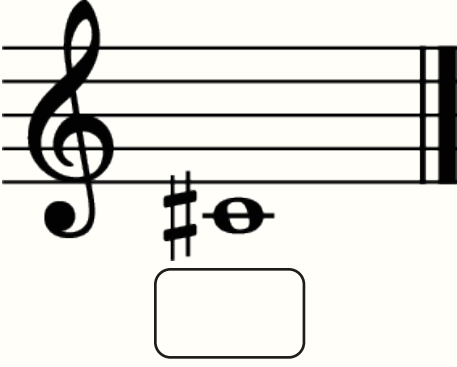
- Öğretmenimizin seçeceği Türk müziği çalgısından bir sesin diyez, bemol ve natürel hâlini dinleyelim.
- Öğretmenimizin vereceği ilk sesi bekleyelim.
- Dinlediğimiz sesin hangi işareti aldığını bulmaya çalışalım.
- Elimizdeki kartları çıkan sese göre havaya kaldıralım.
- Bu etkinliği diğer sesler için de gerçekleştirelim.

İNCELEYELİM

Aşağıda verilen sesleri inceleyelim.

- * Natürel seslerin kutularını mavi,
- * diyez seslerin kutularını yeşil,
- * bemol seslerin kutularını mor renge boyayalım.

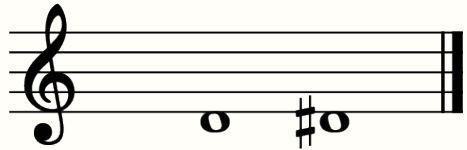
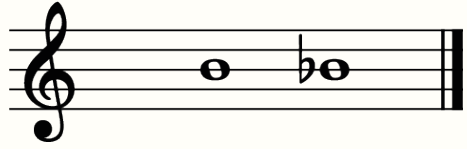
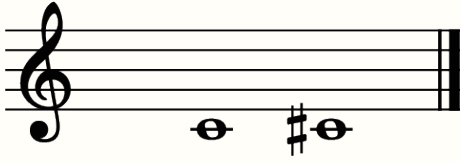

3. TEMA SESLERİ NATÜREL HÂLE GETİRME

OKUYALIM

Aşağıda verilen sesleri, bir müzik aleti eşliğinde notalarıyla birlikte seslendirelim.

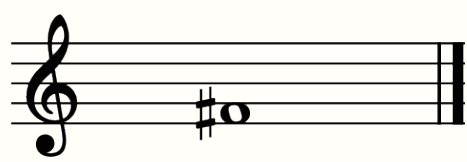
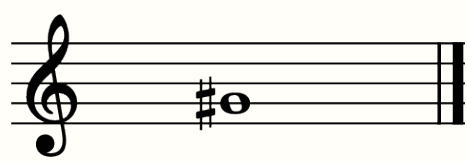
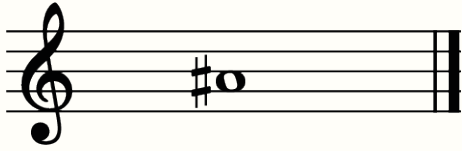
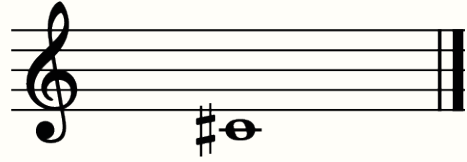
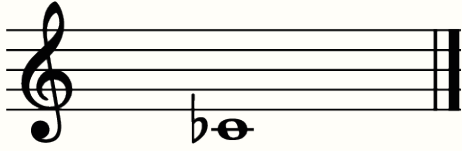

Hangi sesi daha kolay seslendirdiniz? Nedenini arkadaşlarımızla paylaşalım.

YAZALIM

Aşağıda diyez ve bemol ile değişime uğramış sesleri natürel hâle getirerek yazalım.

Seslendirme sonunda öğrendiğimiz notaları kullanarak defterimize bir ezgi yazalım.

3. TEMA SESLERİ NATÜREL HÂLE GETİRME

CEVAPLAYALIM

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları, kutularda verilen kelimelerden uygun olanıyla dolduralım.

yarım ses

tam ses

diyaz

bemol

natürel

siyah tuş

ince

kalın

Mi ile fa arasındaki ses aralığı bir oluşturur.

Bir sesi yarım ses pesleştiren işarete denir.

Değiştirici işaret almış sesler işareti ile doğal sese dönüşür.

Do ile re arasındaki ses aralığı bir aralığıdır.

Bir ses yarım ses pesleştirilirse ses olur.

Piyanoda bazı beyaz tuşlar arasında bulunur.

Tiz sesler kulağa daha gelir.

SÖZLÜK

B

bekar: Nota üzerindeki diyez veya bemol etkisini kaldırır ve sesi doğal hâline döndürür.

K

kriter: Bir şeyi değerlendirmede, yargılamada veya karşılaştırmada esas alınan ölçü, temel.

T

Tekdüze: Hep aynı biçimde süren, değişiklik göstermeyen.

Cevap anahtarı için karekodu okutunuz.

ESER KAYNAKÇASI

Sıra No	Eser Adı	Alındığı Kaynak
1	Ezgi 1 (Sayfa 37)	Kitap için hazırlanmıştır.
2	Ezgi 2 (Sayfa 56)	Kitap için hazırlanmıştır.
3	Ezgi 3 (Sayfa 61)	Kitap için hazırlanmıştır.
4	Ezgi 4 (Sayfa 62)	Kitap için hazırlanmıştır.

Görsel ve genel ağ kaynakçası için karekodu okutunuz.

